

SLOVENEK

Naročnina

za državo SHS:

a) po pošti mesečno Din 12
b) dostavljeno na dom
mesečno 10

za inozemstvo:

mesečno Din 20

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji Din 15

v inozemstvu 35

Mesečna priloga: Vestnik SHS

Cene inseratov:

Enostopna politna vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglasi nad 45 mm višine
po Din. 2.—, polna linija
po Din. 3.—.Pri večjem naročilu popust
Zbija vsak dan izvzemski
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 320.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hane.
Ljubljanske št. 850 na naročnino in št. 349 za oglas,
zagreb 39.011, sarajev 7583, praška in dunaj. 24.797

K drugi obletnici 10. X.

Narodi z veliko življensko silo nikdar ne pozabijo in ne prebolijo svojih velikih in skelečih nacionalnih porazov. Za milijonski narod, za Slovence, sta Rapallo in koroški plebiscit več kakor pekoča rana na narodnem telesu, sta najhujša udarca v celi zgodovini slovenskega naroda, z naravnost katastrofalnimi posledicami za njegov nacionalni razvoj. Ali smo ta dva udarca že preboleli, ali smo morda na tem, da se udamo bridki usodi in položimo roke križem, češ: ničesar se ne da doseči? Ako smo na tem, potem lahko napravimo križ čez našo bodočnost; narod s tako malo odporne silo in najsi bi bil intelektualno še tako na višku, se ne bo držal in bo izgubil svoje nacionalno obilje. Samozavesten narod ne bo nikdar pozabil svojih velikih nacionalnih nesreč, kakor Srbi Kosovogo polja nikdar niso pozabili in je ta njihova nacionalna tragedija prešla v mišljenje in hrepenenje slehernega Srba, tako da je srbski narod svojo kosovsko tragedijo odel v romantično kopreno najlepših svojih epskih pesmi. V tem leži vsa sila vsakega naroda, vsa aktivna moč nacionalne tradicije, ki še po sto in sto letih ne usahne in v danem ugodnem trenutku slavi uspeh, zmago.

Po naši nacionalni tragediji 10. oktobra 1920 je slovensko in srbsko časopisje iskalo krivce, malih in velikih, izkoriščalo deloma to rano v strankarske namene z neosnovanimi trditvami in nastala je neplodna polemika po časopisju. Mi preidemo preko tega ne ravno za Slovence najzastavljenejšega poglavlja s kratko ugotovitvijo, da se angleška javnost pritožuje nad jugoslovanskim časopisjem, da ji je nasprotno. Mi se angleški javnosti čudimo. Kdor je preživel vojni čas v Avstriji in je moral kot Slovenec trpeti, silno trpeti in mu je vsak dan ob vsaki stopinji zvenelo na uho »Gott strafe England!«, pa je videl po nacionalnem osvobojenju, da je Anglija na celi črti, tako v koroškem plebiscitu, kakor v vprašanju pripadnosti Radgone in v borbi za mejo v Prekmurju dosledno zavzemala protislovensko stališče, ta se razpoloženju med Jugoslavlani pač ne bo prav nič čudil. Mi smo angleški narod in njegovo veliko državniško sposobnost vedno občudovali, spoštovali, toda nikdar ne bomo pozabili, da se je začela koroška plebiscitna tragedija s stališčem, ki je je zavzel v plebiscitni komisiji zastopnik — ne angleškega naroda, ki mu gre vsa čast in spoštovanje — ampak zastopnik angleške diplomacije. Stališče angleškega zastopnika je bilo nam na celi črti nasprotno in je v svojih posledicah naravnost katastrofalno vplivalo na koroške Slovence, ki so si na uho šepetali: izgubili bomo, ker je komisija po zaslugi angleškega zastopnika ugodila vsem nemškim zahtevam; vztrajali so samo tisti heroji, ki so bili pripravljeni za svoje prepričanje in nacionalno čustvo prevzeti nase vlogo nacionalnih mučnikov. Vedeli so, da vsa zatrevanja koroških Nemcev in vsa mednarodna zaščita, ako plebiscit izgube, ne bo niti počenega groša vredna. In tako se je zgodilo!

Kakor hitro je bil v pozni nočni uri v seji medzvezniške plebiscitne komisije v Celovcu uradno naznanjen izid glasovanja, so se začele orgije nad našimi trpinami in ista komisija ni zgenila niti z mezinem. Vsa njena skrb je bila osredotočena samo, da čimprej preide uprava iz jugoslovanskih rok v avstrijske.

Tudi člani plebiscitne komisije same so bili tedaj deležni takih dejanskih napadov; ne le naše komisije, celo ugledni član francoske sekcije je bil do krvi ranjen na glavi od celovške druhali. A neposredno tem krvavim napadom je sledila »Proklamacija« plebiscitne komisije z dne 18. oktobra 1920, v kateri je v slovesni obliki temeljem členu 92. senžermenske pogodbe zagotovila ta komisija vsemu prebivalstvu mir...

Ko obujamo spomin na 10. oktober 1920, moramo vsprichi dogodkov, ki so sledili slovenskim izjavam plebiscitne komisije in avstrijskega delegata A. Petra Pirkhama konstatirati na tem mestu, da

se na Koroškem do danes ni izpolnila niti pičica senžermenske pogodbe glede varstva narodnih manjšin in niti ena obljuba plebiscitne komisije ali avstrijskega pooblaščenega delegata.

Oni, ki so podpisali vse te vrste prazne papirje, so daleč, a »Heimatsdienst« in druge koroške bojne organizacije pa blizu. — Ali je treba dokazov, poleg znanih še nebroj dejstev, ki niso prišli v širšo javnost? Ali ne kriči v nebo kri? Od javnih napadov prelita kri, do krvi, izvirajoče iz zahrbtnega napada na dekana Limplna na potu z Najsvetejšim? Ali ne žare do neba plameni zažganih posestev Miglarja i. dr.? Ali niso bili pregnani domalega vsi slovenski duhovniki? Ali ni morala oditi vsa svetna zavedna slovenska inteligenca? Ali niso zatrte vse slovenske šole na Koroškem? — Itd.! — Kdo bi naštel vse tisočere krivice, ki se gode ondi našim rojakom, s katerimi v primeri je Nemcem pri nas postlano naravnost v perju in na rožicah.

S takim razmišljanjem se spominjamo danes druge obletnice plebiscita, zahtevajoč, da se ne pozabi obljuba našega delegata Jovanovića na zgodovinski seji plebiscitne komisije, ko je izjavil, da kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ne bo pozabila enih — sedaj trpečih rojakov na Koroškem, ki so jej dali svoje glasove!

23. XI. 1920.

Tega dne so se vračali zadnji oficijelni zastopniki naše države s Koroške in se je odpeljal zadnji železniški voz že z avstrijskim vlakom do karavanskega predora v Podrožici, odkoder ga je potegnila skozi predor naša lokomotiva. — Čemu naj bi skrival osebna čustva, ki jih ni imel edini pisec teh vrst, marveč vsak izmed nas, ki čuti gorko za prelepi del naše začasno, nikakor ne za vedno zgubljene Koroške. Čemu bi se sramoval solz, ki so silile v oči ob pogledu na krasno Rožno dolino, obžarjeno s popoldanskim solncem 23. novembra 1920? V počasnem tempu je vozil vlak nad slovensko Dravo in preko mosta čez njo proti Karavankam, ki naj nas ločijo od bratov in sester. Tem so veljale naše solze, četudi le v začasno slovo! Bratom in sestram in našim lepim krajem slovenskega dela Korotana. In vendar — četudi v disharmoniji — se je za takrat zadnjič, a nikakor ne poslednjič glasila bratom in sestram in naši koroški zemlji naša slovenska pesem v pozdrav. — Zadnji poklon spremljajočega odposlanca avstrijske delegacije — rezek žvižg lokomotive — krepak sunek — in vlak je bil to stran tunela. Kakor železna zavesa so se zaprla vrata tunela proti Korotanu. —

V Ljubljani, pusti in megleni, pa nikdo ni niti opazil, da se je vrnila 23. novembra 1920 naša delegacija plebiscitne komisije.

Pred gospodarsko konvencijo s češkoslovaško.

Belgrad, 9. oktobra. (Izv.) Tekom tega meseca odpotuje pomočnik finančnega ministra Dušan Plavšić v Trst in Prago, kjer se sestane z ministrom Kumanudijem. Oba se bosta tu razgovarjala s finančnim ministrom češkoslovaške republike. Kakor se poroča, gre za gospodarsko konvencijo med Češkoslovaško in Jugoslavijo.

Rudarska stavka v moravsko-ostrovske revirju.

Moravska Ostrova, 9. okt. (Izv.) Danes zjutraj je izbruhnila stavka v vseh rudnikih moravsko-ostrovskega revirja. Na delo so prišli samo delavci, ki so zaposleni pri vodnih sesalkah. Če ta stavka ne bo končana v enem tednu, se bo 16. okt. pričela generalna stavka rudarjev po celi Češkoslovaški.

Pred odločitvijo glavnega odbora JDS.

PRIBIČEVIČEV TERORIZEM. — PRIČAKUJE SE NJEGOV PORAZ.

Belgrad, 9. oktobra. (Izv.) Jutri ob 9. dopoldne se bo vršila seja glavnega odbora demokratske stranke in demokratskega poslanskega kluba, da skupno razpravljata o sporu med skupinama Davidović - Pribičević. Že danes je prispela večina demokratskih poslancev in članov glavnega odbora. Za tistimi, ki so došli, se je vršil pravi lov, v katerem so se posebno odlikovali agentje Svetozarja Pribičevića. Z vozmi in avtomobili so jih pričakovali na postaji, jim tolmačili položaj in jih prepričevali o dobrem stanju in gotovi zmagi Pribičevića; grozili so jim, ako se ne odločijo zanj. Kmetje in učitelji — člani glavnega odbora — so očitno nekoliko preplašeni. Iz svojih krajev so prinesli mišljenje ljudstva, ki je odločno proti Pribičeviću, a tu v Belgradu jih plačani Pribičevićevi pristaši prepričujejo baš o nasprotnem. Ta lov in prepričevanje Pribičevića znači, da bo šel Pribičević jutri v odločilni boj. Vodstvom obeh skupin je imelo včeraj in danes konference. Tako so danes dopoldne, popoldne in pozno v noč v sobi klubovega predsednika zborovali Pribičević in njegovi prijatelji, ki so v glavnem bankir Marković, ravnatelj broderskega sindikata Pavlović, dr. Kumanudi, Gjoka Popović in Vladoje Jovanović. Sklenili so, da se nikakor ne sme popustiti, marveč da se mora Davidović umakniti s svojega mesta, njegovi pristaši pa odstraniti z vseh mest, ki jih zavzemajo v stranki.

Pristaši Ljube Davidovića tudi niso mirovali. Včeraj in danes so imeli seje. Na teh so prisostvovali vsi ugledni vodi-

telji demokratske stranke, n. pr. dr. Ribar, dr. Veljković, Šumenković, Božović, Pavle Čubrović, Mladen Jovanović in drugi. Razpravljali so o položaju in o resolucijah, ki se imajo staviti na jutrišnji seji glavnega odbora. Poslanci — nekdanji liberalci — so najodločnejše proti vsakemu kompromisu s Svetozarjem Pribičevićem, zahtevali so, da se Pribičević izolira, magari za ceno razcepa demokratske stranke. Vsi skupaj so sklenili, da se nikakor ne sme popustiti od dosedanjega stališča in da v resolucije ne sme priti niti ena beseda proti tistim, ki so se udeležili zagrebškega kongresa. Z ozirom na to se zdi, da so izgledi za Davidovića vse ugodnejši.

Poleg teh dveh skupin je še tretja skupina, pod vodstvom dr. Krsteljca. To so večinoma tisti, ki niso v stranki igrali nobene važne vloge in so sedaj nevtalni. So pa v veliki zadregi, ker položaj še ni razčiščen in ne vedo, kako bi se opredelili. Skušajo pomirjevati, a zaman.

Tak je položaj v demokratski stranki na predvečer seje glavnega odbora. Splošno se sodi, da bo jutri doživel Svetozar Pribičević velik poraz.

Belgrad, 9. oktobra. (Izv.) Značilno za položaj Pribičevića je to, da dan za dnem daje intervjuve v liste in forsira članke proti Davidoviću, da bi pridobil zase javno mnenje. To mu nič ne pomaga, ker današnje belgrajsko časopisje enodušno piše o njegovih politični smrti, današnja »Epoha« pa mu na uvodnem mestu posvečuje nekrolog.

Radikali za takojšnjo demisijo.

KRALJ PROTI ZAVLAČEVANJU DEMISIJE. — PAŠICEVA OFENZIVA V SEJI GLAVNEGA ODBORA BREZUSPEŠNA. — PROTIĆ ZMAGUJE.

Belgrad, 9. okt. (Izv.) Včeraj popoldne od 4. do 7. je imel glavni odbor radikalne stranke sestanek v prostorih radikalnega kluba v parlamentu. Sestanek se je vršil radi tega, ker je kralj izrazil nezadovoljstvo radi zavlačevanja vladne demisije, katero hoče Pašić čimbolj zavleči. Sestanek je bil v toliko važen, ker so na njem prvič nastopili pristaši Stojana Protića in odločno zastopali njegovo stališče. Že cel dan pred tem sestankom so imeli posebne sestanke, na katerih so razpravljali o zahtevah, katere so stavili na sestanku glavnega odbora. Najodločnejše sta nastopila ministra Miša Trifunović in Marko Vujičić.

Prvi je govoril Nikola Pašić, ki se je v dolgem govoru doteknil notranjega položaja in predložil sedanje stanje krize. Pašić je mišljenja, da vlada ne poda ostavke, dokler ji narodna skupščina ne izrazi nezaupnice. Poudarjal je, da je njegovo mnenje, da je treba na vsak način obdržati sedanjo koalicio in uveljaviti vse zakone, ki so v zvezi z ustavo. Zato se sedaj ne more razpravljati o reviziji ustave.

Nato je govoril o somborskem in zagrebškem kongresu in izrazil nezadovoljstvo nad držanjem radikalnih ministrov, ki so prisostvovali somborskemu kongresu, pa niso mogli preprečiti resolucije, ki v bistvu obsoja i delo samih radikalnih ministrov. Pašić je ostro kritiziral voditelje demokratske stranke, ki so se udeležili zagreb-

škega kongresa in hoteli zvaliti odgovornost za delovanje vlade na radik. stranko.

Za njim je govoril Ljuba Jovanović, ki je ostal dosleden svojemu dosedanjemu stališču in poudaril, da je sploh nemogoče sestaviti vladu brez sedanje koalicije. Ta da je edina, ki je mogoča v sedanjih razmerah. Zato jo je treba na vsak način obdržati.

Govorilo je še nekaj drugih govornikov, končno sta nastopila ministra Trifunović in Vujičić, ki sta predložila položaj v posameznih pokrajinah in v radikalni stranki. Večina organizacij radikalne stranke je odločno proti sodelovanju z demokrati in je radi tega predlagala, naj se najde izhod, da se zadovoljijo volivci. Opozarjala sta, da je velika škoda za radikalno stranko, ki bo mnogo izgubila pri volitvah, ako ne prekine sodelovanja z demokrati. Posebno v Bosni in Vojvodini je položaj zelo nepovoljen.

Nato je večina sklenila, da mora vlada čimprej predati demisijo. Kakšno stališče bo zavzela radikalna stranka pri sestavi nove vlade, zavisli od sklepov glavnega odbora demokratske stranke. Ta sestanek glavnega odbora radikalne stranke in njegovi sklepi značijo popolno zmago Stojana Protića tudi v vodstvu radikalne stranke in se v političnih krogih mnogo komentira, da so pristaši Stojana Protića v Pašićevi navzočnosti tako odločno nastopili proti Pašiću.

Demisija najkasneje 17. X.

KRALJEV PRITISK. — RED V DRŽAVO.

Belgrad, 9. okt. (Izv.) Iz popolnoma zanesljivega vira se poroča, da bo vlada na pritisk kralja podala demisijo najkasneje na prvi seji narodne skupščine t. j. 17. oktobra. Kralj je sedanji vladi izrazil nezaupanje in je zahteval, da se umakne novi vladi, ki naj bi odstranila nezadovoljstvo med ljudstvom in napravila red v državi.

Kombinacije o novi vladi.

Belgrad, 9. oktobra. (Izv.) »Novosti« pišejo: »V slučaju razcepa demokratske stranke sloni položaj na radikalih. Radi-

kali bodo skušali ohraniti kompaktnost svoje stranke, da bi mogli voditi volivno vladu, ako se po razcepu sedanje koalicije ne bi mogla najti druga kombinacija.« List navaja različne kombinacije. Kot prva kombinacija, ki bi prišla v poštev je: Davidović, Stojan Protić, Jugoslovanski klub, zemljoradniki in socialisti.

Spori med zemljoradniki.

Belgrad, 9. (Izv.) Med poslanci zemljoradniške kluba in glavnim odborom zemljoradniške stranke je prišlo do spora. Glavni odbor je napravil znani sklep, da morajo zemljoradniški poslanci zapustiti parlament, ako vlada ne ugodí njihovi zahtevi in umakne znano naredbo od 4. sep-

tembra. Ker vlada temu ni ugodila, se je poslanski klub včeraj in danes posvetoval in sklenil, da ni oportuno, da se v sedanjem položaju zapusti parlament. Glavni odbor je tudi sklenil, da se vrši kongres stranke v Banjaluki, poslanski klub je pa sklenil, naj se vrši v Belgradu. Vsled tega je prišlo med klubom in glavnim odborom do spora.

Poslanski zemljoradniški klub je sklenil danes, da se iz stranke izključi dose-

danji tajnik stranke Komadinić, ker ga dolže, da je on v glavnem odboru stranke povzročil predlog, naj poslanci zapuste parlament.

URADNIŠKI ZAKON.

Belgrad, 9. oktobra. (Izv.) Pododsek zakonodajnega odbora, ki rešuje uradniški zakon, je delo nadaljeval. Razprava pa se bo prekinila radi seje radikalnega kluba ter se bo nadaljevala 20. t. m.

Fašistovski hidri raste glava.

Gorica, 9. oktobra. (Izv.) Klub izjavam vlade, da se je dosegel med njo in fašisti sporazum in da novih volitev ne bo do spomladi, vlada tu v dobro poučenih slovenskih krogih velik pesimizem. Na vsak način bo fašistom uspelo popolnoma uničiti še preostalo avtonomijo slovenskih pokrajin in jih zakonodajno popolnoma unificirati s kraljestvom. Vzdržuje se tudi v vladi bližnjih krogih vest, da se fašisti tekom novembra gotovo polastijo vlade. Fašisti imajo svojo redno vojsko, rezerve, svoje generale, štab in vojni park. Umevno, da med slovenskim prebivalstvom vlada panično razpoloženje. Bati se je, da bodo tudi v Primorju fašisti začeli s siste-

matičnim zavzemanjem občin in nasilnim odstavljanjem avtonomnih zastopstev. Vse je proti njim brez moči, ker je armada očitno in docela na njihovi strani. Opaža se pa, da se tudi pristaši drugih strank čezdaljebolj vpisujejo v fašistovska krde-la. Trdijo, da fašisti nameravajo proglašiti republiko. Eni menijo, da bo fašizem doživel polom prav s tem, da prevzame vlado in s tem odgovornost za javno delo. Ker pa se bo začelo vsekakor z najstrašnejšim terorjem, bo seveda slovensko prebivalstvo imelo pretrpeti nepopisne muke. Fašisti napovedujejo tudi imperialistično zunanjepolitično smer. — Bodočnost je temna.

Sklepi pariške konference.

Pariz, 9. oktobra. (Izv.) Na današnji konferenci, katere so se udeležili Poincaré, lord Crzon in Galli, so se sporazumeli za nevtralnno črto, ki vključuje Čanak, kjer ostanejo angleške čete, izključuje pa točko ob Marmarskem morju, kjer se nahajajo kemalistične čete. Nadalje so se zedinili v tem, da bodo turški orožniki v Traciji imeli vršiti le policijsko službo. To se je danes dopoldne brzojavilo zaveznikiškim generalom v Carigradu, tako da se popoldne zopet lahko nadaljuje konferenca v Mudaniji.

KRŠITEV NEVTRALNE CONE PO KEMALISTIH.

Carigrad, 9. oktobra. (Izv.) Angleški glavni kvartirni stan je izdal komuniké, v katerem javlja, da so kemalistične čete kršile nevtralno cono in da zato zahteva, da se kemalistične čete umaknejo iz okolice Izmidia.

ANGLEŠKI PRITISK.

London, 9. oktobra. (Izv.) »Times« poročajo iz Aten, da stališče Jugoslavije in Rumunije ne bo imelo upliva na sklepe konference v Mudaniji.

MASARYKOVA POT NA MORAVSKO OD GODENA.

Praga, 9. okt. (Izv.) Predsednik Masaryk, ki bi moral danes oditi na Moravsko, je svoje potovanje radi skrajno slabega vremena odgodil za nekaj dni.

Shod SLS v šoštanju.

V nedeljo, 8. oktobra, dopoldne se je vršil v šoštanju pod milim nebom shod SLS, ki je bil sijajno obiskan. Navzoči so bili tudi pristaši drugih strank, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov in so se povsem taktino in dostojno obnašali. Shod je otvoril in vodil g. Steblovnik, ki je, spomnivši se pok. dr. Kreka, dal najprej besedo načelniku Jugoslovanskega kluba dr. Koroseu, ki je, živahno pozdravljen, med drugim izjavil:

Izgledalo je, da gremo v vojsko; naša stranka je bila prva in edina, ki je odločno rekla, da ne, ker je poznala mnenje večine slovenskega ljudstva, ki ga predstavlja stranka. Vedela je pa tudi, da je vojni hrup, ki ga je zagnal del vladnega časo-

pisja, le uprizorjena igra za eno milijardo dinarjev, ki jih zahteva vojno ministrstvo za nabavo starega orožja, ki bi se ga neka druga, moderno oborožena država rada znebila na račun naše države. Smo za svetovni mir; vemo pa, da ni mogoč, dokler ga tudi drugi ne bodo hoteli; vemo pa tudi, da vojaštvo silno stane in je vsled tega preveč vojaštva. Državnih financ ne bo mogoče urediti, dokler v tem oziru ne bo spremembe. Tega se sedanja vlada zaveda in, ker noče spremembe, je izdala nove davčne predloge. Govornik obširno govori o teh predlogih in jih ostro kritizira. Prižnava, da je uradništvo slabo plačano in smatra, da vladna akcija ni resno mišljena. Kljub temu se še dobe uradniki, ki jih vodi za nos.

O upravi se je izrazil govornik skrajno nepovoljno, ker tako nezaduje, da je slabša kakor prva leta po ujedinenju in to v vseh panogah, n. pr. pri železnici. Najskandaloznejša je pa pošta, ki predstavlja kulturne kanale v najoddaljenejši vasi, pa se tako krči, da bo kultura širokih ljudskih slojev za par let to bridko občutila. Nič boljša ni prosvetna politika, ki obrezuje šolstvo. Mi, ki so nas imeli drugi za nazadnjake, pa ščitimo slovensko univerzo in jo branimo proti demokratom. Predstavljajo se nam razne samostojne in neodvisne stranke, ki si nadevujejo samo lepe besede. Samostojni bomo le tedaj, ako bomo dovolj izobraženi in za izobrazbo ljudstva je naša stranka zadnja desetletja storila toliko kakor nobena druga. Govoreč o različnosti kultur pravi, da smo zadnji, ki bi očitati komu nekulturo, zlasti še, če je kako pleme živelo stoletja v razmerah, ki so mu kulturni razmah onemogočila. Dejstvo pa je, da imamo v državi različni kulturi in so kulturne razlike velikanske — ne misli pri tem na nivo kulture. Zato smo dejali: Hočemo na znotraj avtonomijo, na zunan pa se bomo kot pravi bratje skupno borili! (Viharno odobravanje.)

Posl. Pušenjak je obširno govoril o državni gospodarski politiki in o gospodarskem združništvu in poročal o delovanju Jugosl. kluba; zborovalci so z burnim pritrjevanjem pokazali, da odobravajo politiko Jugoslov. kluba.

Urednik Smodej je poročal o zgodovini avtonomističnega gibanja, katerega

glasnik je bila SLS, ki je v tem programu ostala dosledna, ne oziraje se na demagoge, ki so jo z lepo zvanečimi frazami hoteli pretrufati, v svesti si, da s stvarnim delom, za katero jim ni, ne morejo uspeli, da bi zadostili svojim osebnim ambicijam in častihlepnosti. Danes je ta program SLS na svojem zmagovalnem pohodu in se mu približujejo tudi tiste stranke, ki so ustvarile centralizem in so nas prej radi avtonomističnega programa nazivljale protidržavni elementom.

Ob navdušenih živjo-klicih je nato predsednik zaključil izbornu uspelo zborovanje, ki je trajalo dve in pol ure.

Politične novice.

Občinske volitve se odgode? »Slov. Narod« poroča, da se po Ljubljani govori, da bodo občinske volitve odgodene do majnika meseca ter da se ne bodo vršile 3. decembra. »Slov. Narod« pravi, da ne ve, v čigavem interesu bi to bilo, zato tem vsem ne veruje. Mi pa vemo, v čigavem interesu bi to bilo, zato tem vsem verujemo. Ampak gospodje, ki kaj takega kuhajo, naj se pripravijo na protest ljudstva, ki ga ne bodo veselili.

— Mladi in stari. Boj med mladimi in starimi demokrati postaja hud. Starini so začeli ponovno dvigati glavo, odkar vedo, da so jim od voditeljev NSS dani na razpolago narodno-socialni glasovi. To »Jutrovc« boli. V nedeljskem »Jutru« breme resolucijo, ki so jo mladini sklenili na shodu svojih ljubljanskih zaupnikov. V tej resoluciji pravijo mladini: »V odločilnem trenutku pred občinskimi volitvami apelirajo zbor zaupnikov na disciplino vseh naprednih državotvornih činiteljev, da združijo svoje moči v odporu proti razdirajočim silam, ki ogrožajo napredni značaj Ljubljane.« Poleg te resolucije objavlja »Jutro« poziv svojim somišljenikom v Ljubljani, ki je podpisan od vseh članov načelstva JDS. V tem pozivu apelirajo »Jutrovc« na vse napredne ljubljance, naj ohranijo zvestobo JDS, naj ne cepijo glasov na kako drugo listo (NSS + starini), ter sklepajo: »Trdno smo uverjeni, da je med vami vsi čuti odgovornosti tako velik, da nikdo ne bo hotel biti izdajalec svoje stranke in napredne stvari.« Na ta poziv odgovarjajo starini v sinočnjem »Slov. Narodu« sledeče: »Radi občinskih volitev je »Jutro« silno vznemirjeno in priobčuje na ljubljansko javnost apel, ki so ga morali podpisati zastopniki pol. društev. Vse prav in lepo. Toda na nekaj so pozabili gospodje mladini. Na to namreč, da so prav oni ob zadnjih občinskih volitvah pripravili belo Ljubljano, ker so s svojo nelojalno, neokusno in brezglavo taktiko prisilili narodne socialiste, da so se vezali z zastopniki črne Ljubljane. In sedaj bomo morali mi reševati to belo Ljubljano brez mladinov in proti njim! Zakaj ne samo narodno in kulturno temveč tudi moralno belo in čisto jo hočemo ohraniti. To je cela zagoneška položaja.« Tako se starini otrešajo mladinov skoro s kolom. Sicer pa se utegejajo gospodje še pobotati, saj so se pobotali celo z narodnimi socialisti. Saj kri ni voda.

— Rekord v samohvali sta dosegla gg. dr. Žerjav in Reisen v »Jutru« od 8. oktobra t. l. Ker vse kaže, da bodo mladodemokrati pri predstojajočih volitvah za občinski svet ljubljanski popolnoma izolirani, se na vse kriplje trudijo, kako bi nasuli čim več kadila v kadiavnice, s katerimi sami sebi kadijo in se skušajo pred p. t. občinstvom zaviti v tajinstveno megljo veličastva. Tako piše »Jutro« o dr. Žerjavu, »tem nedosegljivem vzoru energije in marljivosti«, glasom opisa, ki ga je

dal o njem njegov prijatelj dr. Kukovec: »Ob 8. zjutraj je že v svojem kabinetu. Niti en dan ni prišel pred poltretjo uro popoldne h kosilu, niti en večer pred poldevetno iz urada k večerji. Od obeda hodi domov, pa ne počiva, kar bi mu njegovo rahlo zdravje velevalo, temveč zopet delat. Na stanovanju so ga čakali že razni referenti, ki v predpoldanskih urah v ministrstvu niso prišli na vrsto. Zgodilo se je, da sta dva ostala pri referatu in se je eden poslovil, da pride jutri ob istem času.« — Take opise smo brali pred vojsko v »Neue Freie Presse« in »Vaterland« o cesarju Francu Jožefu. — »S. Majestät geruhen schon um 4 Uhr früh das Bett zu verlassen. Nach der Einnahme eines einfachen Frühstückes, bestehend aus einem Butterbrote, ausnahmsweise 2 Schinkenschnitten, begibt sich S. Majestät um 8 Uhr unverweilt zu Ihrer Schreibtische, wo Sie bis Schlag 1 Uhr in rastloser Arbeit verweilt, um ein mässiges déjeuné bestehend aus höchstens 2 Gängen und einem Glase Malagawein, einzunehmen. Es begibt sich jedoch, dass S. Majestät sogar während dieser Mahlzeit die Referate, welche vormittags nicht an die Reihe kommen konnten, entgegenzunehmen nicht die Mühe scheuen« etc. etc. Enako ogromno delo izvršuje glasom »Jutra« poslanec Reisner. »Poslanec Reisner urejuje zapisnik predpoldanske seje odseka za uradniško pragmatiko, obenem pa presoja z vseh strani države vposlane predloge uradniških organizacij ter že tudi pripravlja referat za jutrišnjo sejo.« — Takega dela ne izvršuje noben poslanec! Pri tem pa je treba še pomisliti, da je glasom »Jutra« od dela teh dveh mož »odvisna usoda stotisočev in milijonov v Jugoslaviji!« — Kaj bo, ko teh dveh mož ne bo več v Belgradu! Kdo bo sprejemal referate, ako bo šele ob poltreh popoldne kosil in ob poldevetih večerjal? Kdo bo urejeval zapisnik predpoldanske seje, obenem pa že pripravljaj referat za jutrišnjo sejo? Kaj bo, ko usoda milijonov ne bo več odvisna od teh dveh fenomenov?

— Preokret v naši notranji politiki je popoln. Radičev »Slobodni Dom« piše: »Hrvatski blok je danes složnejši, enodušnejši in krepkejši nego je kdaj bil. In zato je prišlo do tega, do česar je priti moralo: vse, kar je med Srbi poštenega in pametnega, vse, kar je istinito demokratsko in slovansko, išče pravega sporazuma s Hrvati, a kot prvi predpogoj za ta sporazum pade ta vlada, ki si je bila postavila za sramotni in zločinski cilj, da Hrvati podležejo in da jih ona pogazi.« — »Obzor« piše med drugim, da Radičev nastop za resne politične kroge ni bil senzacija, ker so Hrvati bili vedno za pošten sporazum, niso se dali potolči od Pribičevića in Pašića. Za Pribičevića je bilo to seveda presenečenje, ker o hrvatskih razmerah ni bil nikoli pravilno informiran in ni opazil, da se je v zadnjih dveh mesecih ne samo v Belgradu, nego i v Zagrebu pripravljaj velik preokret. Sicer je tudi zunanjepolitični položaj pripomogel k temu, da je tako med resnimi srbskimi kakor med Hrvat. politiki dozorela želja prirediti manifestacijo solidarnosti v skupnih nacionalnih stvarih (Kumanovo!). Vse to pa bo prineslo svoj sad le, če se sedanji režim strmo glavi in na njega mesto prideta Protić in Davidović. Današnja vlada je iz vseh kombinacij, težejih za hrvatsko-srbskim sporazumom, popolnoma izključena. Ne gre za to, da zmaga v nemokratskem klubu ta ali ona skupina, ampak za to, da se Srbi vrnejo k politiki, započeti že pred 10 leti, k politiki močne jugoslovanske zajednice na Balkanu.« — Belgrajske »Novosti« pišejo med drugim, da je Radič izjavil, »da je v na-

Ksaver Meško:

Koroške poti.

Ob drugi obletnici plebiscita.

Vse naše poti od prvih let spoznanja do groba, niso li vse potresene s cvetjem in trnjem: z lepimi in boleznimi spomini? Še po mnogih mnogih letih vzame človek tak cvet v roko, in glej, čudo, razcveti se ti mahoma v prelesno dehtečo rožo. Dotakneš se v boleštni uri že davno pozabljene trna, in glej, rani te na novo, da ti spet curkoma teče vroča srčna kri.

Izmed tisočerih vzamem danes, vzamem spoštljivo in pobožno, v roko le en cvet: spomin na pot z Marije na Zilji v Bače. Kakor daljna krasota, ožarjena z rdečim, miline polnim svitom zahajajočega solca se mi zdi danes tista pot.

Tista prva pot zadnje septembreske nedelje leta 1906 — začetkom septembra sem prišel na Zilo. Rad bi videl Bače in jezero že prej, pa mi je rekel baški cerkvenik Kuku: »Prej ne smete priti! Na žegnanje!« In se je smehljaj prijazno-skrivnostno. Da mi nameravajo prirediti slovesen sprejem, ni povedal. Pa smo šli v mladem nedeljskem jutru skoz tiste prelesne gozdove: stari nadičitelj Eller, mož, kakršnih dandanes ni več, Škofov oče, blag in kremenit Ziljan, ki nam je bil

vsem zgled vernosti, narodne zavednosti in ponižne pohlevnosti, in se mi stoži po njem in njegovi družbi vselej, kadarkoli se spomnim nanj, in jaz.

V Bačah slovesen sprejem. Načelnik požarne brambe Treiber — oslepel je pozneje, še mlad, in mlad umrl — je govoril pozdravni govor v tisti prelepi ziliški slovenščini, ki slovi in je vredna sestra ponosite sosedo gorenjsčine. Poveljeval pa je svoji četi nemško. Rekel sem pozneje Kuku: »Vse je bilo lepo, ljudje so jako prijazni in dobri, a čemu ne bi imeli slovenskega poveljnega jezika, ko pa so sami Slovenci?« Kuku, velik mož, z izklesanim črnim obrazom, se je ves zavzel: »Gospod, tega še Bog ne bo predelal, ne da bi kdo drugi!«

Cerkev okusno ovenčana. To so brhke Bačanke razumele, da ne kmalu kdo tako. In cerkvenik je bil vendar Kuku! (Pisal se je za Markovica.) Več mu je bila cerkev ko jed in pijača, več ko domača hiša in družina in vse na svetu. Žal, da se mmoral tudi njega še mladega pokopati. Solze sem si brisal skrivaj ob njegovem grobu.

Od tedaj našete poti z Zilje v Bače, poleti in pozimi, vsak teden vsaj enkrat, če ne večkrat. A sem jih rad hodil, ker so bile Bače v verskem in narodnem duhu najboljše vas v župniji; tukaj, ker so bolj oddaljene in tedaj še ni bilo železnice mi-

mo, ni tako hudo vplival kvarni duh mesta.

Ko sem prišel iz vasi na polje, sem se vsako pot ozrl gori proti sv. Višarjem, bi li videl cerkvico Matere Božje. Ob lepih jutrih, ko je pravkar vzhajalo solnce, se je belila z višav kaor bela globica, počivajoč vrh gore. Nekega popoldne med vojsko je nastal v vasi nenadoma velik nemir: iznad Sv. Višarij se je dvigal visok dim, cerkev je gorela, vsa vas je za njo žalovala. Od tedaj so gledale z gore le nizke, ocrnele razvaline.

Povzpeli se čez polje pod gozdove, sem se tudi tam na obronku malone vsakokrat okrenil, pogledal in pobožal s pogledom mesto in njegovo okolico. Ne vem, ali se kaže Beljak še s kake točke v taki mameči krasoti kakor od tod. Sredi polja morje belih hiš; v ozadju slikovita draperija gorovja; Drava, valeča se v mogočni širini skoz mesto; dolge vrste vitkih topolov ob cesti proti Osojam; nad mestom blede-rdeča cerkvica Sv. Martina; pred mestom kakor vestni, resni stražniki vitka stolpa in visoka kupola cerkve Sv. Križana Peravi; nad mestom šotor neskončnega neba, poveznjen na gorovje v ozadju — oko gleda in gleda, nagledati se ne more...

Širni gozd sam, nepretrgan se razprostira od Zilje do Bač, le dva travnika, »na Poljani«, snivata ob stezi sredi gozda

kakor dve zeleni jezери, je imel v vsakem letnem času svoje zanimivosti in čare, v vsakem drugače, a vedno lepe, vedno misli in duha mameče.

Ko se je spomladi budilo v lesu novo življenje, brstelo popje, sililo na dan sveže mlado zelenje — kako so se mi v balzamičnem jutranjem zraku bočile prvi, kako je valovilo srce v novem nemiru, v mladostnem hrepenenju, v kipečem veselju in v velikem občudovanju: »Kako čudežno lep je vendar svet božji!« Pelo je iz vseh vrhov, z vseh vej, kakor bi vsak list imel svoj glas in bi pel in pel. Stopal sem ob teh himnah svojo pot kakor v sanjah, kakor v prelepi pravljici. Poslušal sem in poslušal in najrajši bi se še sam pridružil tem neštetim pevcem ter zapel slavospev deviškemu mlademu jutru, vsi ti spomladanski krasoti in Gospodu Bogu, umetniku vseh umetnikov, vstavitelju vse te lepote in radosti.

Večkrat mi je rekla vigradi kaka preprosta ženica, navaden kmetski fant iz Bač, če sem se čudil, kako da so že na vse zgodaj v cerkvi na Zilji: »O, ko pa je tako prijetno iti zjutraj skoz les. Ves les poje.«

Poleti, ko so smreke jokale svetle solze in je ves gozd dehtel od smole — saj se tedaj skoraj ni bilo mogoče ločiti od njega. Zunaj vročina in soparica, da je človeka morila, mu pila iz možganov in

našnji politični situaciji glavno to, da se dokaže Rvropi, da so Hrvati in Srbi sposobni, da svoje stvari rešijo uspešno med seboj, potem pravičnega in iskrenega sporazuma. — To je stališče, katero je Jugoslovanski klub vedno dosledno zavzemal, dočim je Radić do zadnjega trdil, da je s Srbi vsak sporazum absolutno izključen in je spor med Hrvati in Srbi izročal potem neštivilnih memorandumov v razsojo — veliki antanti. Sicer je pa v nobenih večjih veselje nad enim spokorjenim grešnikom nego nad 99 pravičniki in je danes več kot gotovo, da so dnevi Pribečeviću in Žerjavu štetli.

Angeličevu posredovanje. Z ozirom na razgovor, ki se je v Zagrebu izvršil med Radićem in demokratskim poslancom Angeličem, izjavlja včerajšnja »Politika«, da je g. Angelič vodil dogovore na svojo roko, ne da bi bil v to pooblaščen od kluba poslancev demokratske stranke.

Plebiscitni dan — Vidov dan

počastimo ga in udeležimo se

MANIFESTACIJE ZA KOROTAN

v UNIONU nočjo ob 7. uri.

GOSPOSVETSKI ZVON.

Dnevne novice.

— Sošolci pozor! Umrl nam je ob 30 letnici mašništva najmarljivejši, odlični in vzgledni sošolec Dr. Josip Gruden, stolni kanonik v Ljubljani. Ne pozabimo za njegove maševati dvakrat, kakor smo obljubili takrat, ko smo ostavili semenišče. — Jak. Pavlovič, dekan.

— Ima pare! Za proslavo desetletnice srbske zmage proti Turkom je vlada odobrila 1 milijon dinarjev kredita.

— Ima puno pare! O prosvetnem škandalu v Sloveniji, da je ukinjen pouk neobveznih predmetov radi — pomanjkanja kredita, smo že ponovno poročali. Demokratska belgrajska »Pravda« pa sedaj poroča, da je minister za prosveto zahteval od finančnega ministra 6 milijonov dinarjev iz — ameriškega posojila za gradnjo in popravilo državnih šol v siromašnih občinah. »Pravda« samo tega ne pove, da na Slovenijo od te vsote ne bo odpadel niti ficek.

— Dežuje, ne samo v Sloveniji, ampak tudi v Belgradu, tam pa samih ukazov, s katerimi se nastavljajo novi uradniki, da bodo potem izvršili novo redukcijo uradništva — po režimskem pripadnosti.

— K škandalu v zavodu slepih v Kočevju se nam poroča, da je učitelj Gvido Pahor ostreje nastopil samo proti eni oskrbovanki, ker njegov opomin ni nič zalegel. Kakor čujemo, se je g. Pahor odrekel svojem mestu v tem zavodu, ker vidi, da je bil odpust usmiljenk neumesten in so sedanje razmere na zavodu nevzdržne.

— Nesreča na palinbah. Mrtvega so našli 20letnega Dragoljuba Miljovanovića, sina opštinskega kontrolorja iz Belgrada v planinah pod Zelenico pri Begunjah. Padel je z visoke skale in se udaril na sence, kjer ima veliko rano. Tudi eno nogo si je zlomil pri padcu.

— Pametne odredbe. — Kamniško okrajno glavarstvo je izdalo naslednji razglas: »Ker se je v zadnjem času zanesla med narod v celem okraju časa pijančevanja v taki meri, da je moralen kakor tudi financijalen pogin v mnogih družinah neizogiben, objavlja okrajno glavarstvo glede gostilen in policijske ure sledeče: 1. Vsakemu gostilničarju (ravno tako gostilničarju županu), ki bi oddajal pijačo

gostu, kateri je že zaužil zadosti alkohola, se pri njem upijani, se bo na podlagi ugotovitve brezpogojno odvzela gostilniška koncesija. 2. Razgrajati in postopati, ki prihajajo iz gostilen, se bodo strogo kaznovali z zaporom, gostilničar pa z odvzetjem koncesije. 3. Lokal, kjer se vrši pretep, se zapre in odvzame gostilničarju koncesija, ker to dokazuje, da gostilničar ni vstanu držati zahtevanega reda v svoji hiši. 4. Policijska ura za cel okraj je določena na 9. uro (21.) v smislu razglasa deželne vlade z dne 11. jul. 1921 Ur. L. št. 81. 5. Vsak prestopnik prekoračenja policijske ure se bo najstrožje kaznoval z denarno globo, ob ponovitvi prestopka z odvzetjem koncesije. 6. Dovoljenje za godbo in plese naj županstvo kolikor mogoče omeji, ker je navadno pri takih prilikah posledica: pretep in krvoprelitje, prekljanje in nesposobno obnašanje. 7. Notoričnim pijancem naj se ne oddaja pijače.

— Osnovna šola v Kočevju. Teme-ljem sklepa višjega šolskega sveta sta se začetkom tekočega šolskega leta nemška in slovenska osnovna šola v Kočevju združili v skupno mešano šestrazrednico. Šola šteje sedaj 6 slovenskih razredov s 4 vzporednicami in 6 nemških razredov z 2 vzporednicama, skupaj torej 18 razredov. Učencev je v slovenskih razredih 198 dečkov in 184 deklic, skupaj 382 otrok, v nemških pa je 139 dečkov in 134 deklic, skupaj 273 otrok.

— Tržič. Pretekli terek je bilo v »Našem Domu« prvo predavanje v letošnji sezoni. Predaval je v napolnjeni dvorani g. župnik Škrbec o postanku sveta. Predavanje je bilo silno zanimivo, poučno in v splošno veliko zadovoljnost. Opozarjamo, da bo prihodnji terek 10. okt. zopet predaval g. župnik Škrbec in sicer o postanku življenja in človeka na svetu. Nikomur ne bo žal, kdor pride k tem tako zanimivim predavanjem! Za Tržič so ta predavanja še tem bolj važna, ker so se svoj čas na ljudski univerzi na tukajšnji mešči. Šoli tudi vršila taka predavanja, seveda v »nastanovnem« smislu. Saj je gotovo še vsem Tržačanom dobro v spominu ona proslavljena opica »Suzik« kot 8 letna gospodična s palčico. Zato pa vabimo vse resne in izobrazbe željne Tržačane v »Naš Dom« k res znanstvenim predavanjem!

— Strelne vaje v Klečah. Poveljstvo 40. pešpolka »Triglavskega« sporoča: Dne 17., 18., 19., 20., 21. in 22. oktobra bo imel Triglavski pešpolk št. 40 strelne vaje pri Klečah. Streljalo se bo z ostrimi naboji v smeri proti Stražnemu hribu. Tiste dni bo ves dotični prostor zastražen. Da se ne zgodi kaka nesreča, naj ljudje te dni ne delajo na polju in sploh ne hodijo v bližino Stražnega hriba.

— V Krškem je umrl 20 letni štud. med. g. Franc Papat. R. i. p. l.

— Vstopljenca v Savi. V nedeljo so opazili ljudje, kako sta v silno narasli Savi pri Krškem plavala v valovih dva vstopljenca. Eden je imel še nahrbtnik na sebi.

— Radium Francosko žganje »Elevator«, preizkušeno sredstvo proti trganju, živčnim boleznim in prehlajenju. Povsod na prodaji 3900 (6)

Povodnji.

Železniki. V noči ob 6. do 7. t. m. je vsled dolgotrajnega in hudega deževja narasla Smoleva z dotoki hudournikov in napravila v Grapi pri Železnikih ogromno škodo. Pretrgala je več njiv in si izkopala čisto drugo strugo, dve hiši kar s temelja odnesla, drugo pa napravila velikansko škodo, ker je z vso silo udrla v vse notranje prostore. Županstvo v Železnikih je prosilo pokrajinsko upravo za pomoč, ker se nesreča pač ne bo mogla popraviti in razvaline odstraniti kakor z vojaško pomočjo. Trije mostovi so popolnoma podrti. Voda je odnesla na tisoče hlodov in sploh celo okolico popolnoma opustošila. Škoda je neprecenljiva in se bo mogla šele po nekaterih dneh ugotoviti. Avtomobilni

promet med Škofjo Loko in Železniki je ustavljen, pošto nam nosijo peš. — Kakor se nam poroča od druge strani, je tudi v Selcih sicer mali potok ob nalivu tako narasel, da je odnašal s hriba dreve, ki je v zgornjem koncu vasi zajezilo strugo, da je voda z brega odnesla dve hiši. — V Škofji Loki je Sora Selščica še tik pred sotočjem s Polanščico razdrla »fužinski« jez.

Tržič. Preteklo soboto 7. okt. zvečer je bila tu velikanska ploha; voda je prestopila svoje bregove in napravila silno veliko škodo na cestah, po polju, mostove je odnesla itd. Bila je res prava katastrofa, kakršne še stari ljudje ne pomnijo. Najtežja žrtev pa je bil mlad fant Jernej Štrekelj iz Slapu pri Tržiču, ki je utonil ta večer v valovih. Šel je z dvema drugima delavcema reševat nek jez, a ker je bila voda silno narasla, se je jez v sredi pretrgal in on in neki štajec sta zginila v valovih okoli 8. ure zvečer. Drugi dan so oba našli in preteklo nedeljo sta bila oba skupaj pokopana v skupen grob. Jernej je bil član orlovke organizacije v Tržiču, bil je res pošten in dober fant, ki je bil v vojski v fronti, bil je v laškem ujetništvu, in srečno prišel domov k svoji materi vdovi. — Imel je preteklo nedeljo nad vse krasen pogreb; nosili so ga 4 Orli v krojih, drugi Orli pa so šli v krojih in z znaki za pogrebom. Enako o šli za pogrebom člani društva sv. Jožefa. Društveni pevski zbor mu je zapel v slovo pred hišo, v cerkvi in na grobu. V imenu Orlov se je od njega poslovil na grobu g. strok. učitelj Pečjak v prekrasnem, ganljivem govoru! Tudi obe zastavi, društvena in nova orlovska sta šli za pogrebom. Počivaj v miru, dragi brat Jernej, mi te pa ohranimo v najlepšem spominu.

Dolina pri Tržiču na Gorenjskem. — Močan nali v petek zvečer je povzročil v celem okolišu veliko povodenj. Potok Bistrica je tako narasel, da je voda odnesla večino mostov. Škoda, ki je nastala, se še ne da ugotoviti. Neustrašeni pogum delavcev barona Born-a, ki so se polnoštevilno udeležili varnostnih del, je res hvalevreden. G. baronica je pozno v noč delila premočenim delavcem krepčila. Posebno se je izkazal s svojo skrbnostjo in neutrujenostjo gozdarski mojster imenovanega veleposestva.

Ljubljanske novice.

lj Kako počastiti spomin 10. oktobra? Ljubljanci, ki iščete zabave po veseljah, plesih, v gledišču, v kinu in nevem če kje, pokažite, da niste podvrženi samo temu. Pokažite, da lahko računamo v Vašimi vrtilinami, dokažite, da se ne motimo, če računamo na Vašo narodno zavednost, ljubezen do bratov v robstvu... Dajmo duška notranjim čustvom, ki nas navdajajo ob obletnici 10. oktobra. Udeležite se shoda, ki se vrši danes ob 7. uri zvečer v hotelu Union. — Koroškim Slovincem je treba hrbtnice, zaslonbe, da ne omahnejo pod silnim pritiskom, ki si ga dovoljujejo Nemci nad našim tamkajšnjim prebivalstvom, hoteč za vsako ceno iztrgati jim iz srca spomin na slovensko mater. Če jim ne moremo dati drugega, dajmo jim vsaj to oporo, utrdimo jim zavest, da so naši, da se bomo borili ob njih strani, dokler se ne uresničijo njih želje, ki so obenem tudi naše zahteve. — Gospodovski Zvon.

lj Zaupnike SLS za Ljubljano opozarjamo, da se vrši nočjo ob 8. zvečer zbor zaupnikov SLS za Ljubljano, ki bo sklepal o raznih zadevah. Vabilo je prinesiti s seboj! Kdor ni dobil vabila, naj se javi! Na svidenje! — Vodstvo SLS za Ljubljano.

lj Predprodaja vstopnic za »telovadno večer« Šentpeterskega Orla, ki se vrši v nedeljo 15. okt.

v Ljudskem domu je v prodajalni pri Ničmanu, Ker so vse prireditve omenjenega Orla zelo zanimive, vabimo občinstvo, da pridno izrabi predprodajo vstopnic. Vse telovadne točke spremlja godba dravske divizije. (k)

lj Smrtina kosa. Včeraj je v Leonišču umrl g. Avgust Tönnies, solastnik tvrdice Tönnies. — Isti dan je umrla gospa Katarina Auer, veletrgovčeva vdova in posestnica. Naj v miru počivata!

lj »Družabni klub« vabi vse člane in prijatelje k običnemu zboru, ki se vrši v sredo, 11. t. m. v steklenem vrtnem salonu pri Košaku (Krekov trg) ob 8. zvečer.

lj Elizabetna konferenca za župnijo sv. Peter se vrši v petek 13. oktobra ob pol 6. uri zvečer v društvenih prostorih.

lj Stolna Vincencijeva konferenca sv. Nikolaja ima redno sejo danes v torek ob pol 7. uri zvečer v samostanu križevniškega reda na Valvasorjevem trgu, kjer se odslej nahaja društvena soba. — Predsednik.

lj Vincencijeva konferenca za župnijo sv. Peter ima danes ob 7. uri zvečer v cerkveni hiši svojo sejo.

lj »Prosveta frančiškanske župnije« ima danes ob 8. uri zvečer svoj letni občni zbor v dvorani na porti, h kateremu vabi vljudno svoje člane in prijatelje. — Društveni odbor.

lj Širša odborova seja Društva drž. pis. uradnikov se vrši v torek, dne 10. t. m. ob 8. zvečer v Mestni posvetovalnici.

lj Komanda mesta je od danes naprej nameščena v poslopju štaba dravske divizijske oblasti v II. nadstropju.

lj Mestna aprovizacija na Poljanski cesti št. 15. razprodaja sledeče: moka št. 0 po K 24, moka za kruho po K 22, moka za kruho po 20, gorenjski krompir po K 6, kristalni sladkor po K 64 za kg, dokler traja zaloga.

lj Nesreča. Po stopnicah je padla 7 letna Ana Lapajne iz Gradišča 7 in se poškodovala na glavi Prepeljana je bila v bolnico.

lj Čevljarska družba za Ljubljano in okolico naznanja, da se vrši v nedeljo 15. okt. t. l. njen letni občni zbor za l. 1921 v restavraciji g. Mrak, Rimska c. 4. Začetek točno ob 9. dop., ako pa ob 9. ne bo sklepčen, se vrši v istih prostorih ob 10. ob vsakem številu članov. Vsled važnosti dnevnega reda in cenika se prosijo gg. člani, da se ga gotovo udeležijo. — Odbor.

lj Izgubila se je v četrtek 5. okt. na magistratih zelenkasta usnjata ročna torbica z večjo vsoto denarja. Ker je izgubiteljica uboga vdova, se prosi pošten najditelj, da jo vrne proti nagradi Poljanska c. 49, pritišče.

lj Izgubila se je v soboto ob četrto do tri četrt na sedem Ema Erbežnik sivojavo bojo, podloženo s črno svilo, od Trubarjeve ulice čez Sv. Jakobov most po Trnovskem pristanu. Pošten najditelj se prosi, naj jo odda proti dobri nagradi v trgovini A. & E. Skaberné, Mestni trg.

BORZA.

Zagreb, 9. okt. Devize: Pešta 240—270, Berlin 252—282½, Italija 267—271, London 275.50—280.50, New York 62.50—63.50, Pariz 471½—476½, Praga 218.50—216½, Dunaj 8.50—9, Curih 11.72—11.82, Bukarešt 38, Sofija 39, Varšava 0.87½, Amsterdam 24.34—24.45, Stockholm 14.95—15.05. Valute: ogr. krona 2.65, Marka 2.52, Lira 2.65, funt str. (blago) 275.50, dolar 61—62.50, fr. frank 4.66½—4.72½, čel. krona 2.10½—2.13½, n. a. krona 8.45—9.05, Lei 40.

Curih, 9. okt. Devize: Pešta 0.20½, Berlin 0.21½, Italija 22.90, London 23.64, New York 54.25, Pariz 40.65, Praga 19, Dunaj 0.00½, Bukarešt 3.30, Sofija 3.40, Zagreb 2, Varšava 0.05½.

Prosveta.

pr Koncert ge. Zdenke Greguričeve. V petek dne 13. t. m. se vrši v dvorani Filharmoničnega društva v Ljubljani koncert operne in koncertne pevke ge. Zdenke Gregurič iz Celja. Gospa, soproga poročnika v Celju, je študirala koncertno in operno petje pri znamenitem prof. Filipu Forstenu na Dunaju ter dovršila pri njem popolno koncertno in operno šolo. Forsten je na glaslu po celni svetu kot eden najboljših profesorjev solopetja, ki je imel samo izbrane učence. Gospa Greguričeva ima nastudiran cel operni repertoar za časa svojega bivanja med nami Slovenci, je pa natančno proučila tudi vso našo slovensko oziroma splošno jugoslovansko solistično literaturo. Kdor jo je imel priliko čuti, se je tako o njenem glasu, kakor tudi o njenem predavanju, izražal najhvalneje. Koncert se vrši v petek ob 8. uri zvečer v Filharmonični dvorani in so vstopnice za ta koncert v predprodaji od danes naprej v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8, I. nadstir.

pr Iz zgodovine koroškega plebiscita. — V Zvezni tiskarni v Ljubljani je izšla knjižica pod naslovom »Naša bol«, v kateri skuša Ivan Rozman na podlagi lastnih osebnih vtisov, ki pa, naravno, pred objektivno kritiko ne drže vselej, priti do dnu koroški tragediji, vzrokom, vsled katerih smo pri plebiscitu Koroško izgubili. Priznati pa je treba, da je skušal zajeti globoko. Da ni vsega izprizpal in da ostaja nereseno še mnogo vprašanj, priznava sam. Vendar bo ta njegova knjižica z dodanimi dokumenti iz predplebiscitne dobe na Koroškem tvorila tehten prispevek k zgodovini koroške tragedije.

Cerkveni vestnik.

c Marijina kongregacija za gospe. Včeraj popoldne ob pol 3. uri v Gospodu preminulo sestro gospo Katarino Auer priporočamo v molitev. Ura pogreba se naznani na drugem mestu.

c Marijine kongregacije pri sv. Jožefu. Vsled neugodnega vremena so suše klopi v novi kapeli silno počasi. Predstojništvo cerkve prosi zato kongregacije, naj samo še en teden potrpe.

Orlovski vestnik.

Orlovski večer Senjakobskega Orla se vrši danes točno ob 8. zvečer v Prosveti, Sv. Florijana ulica št. 16. Udeležba članov obvezna.

Odborova seja Senjakobskega Orla se vrši danes točno ob 7. zvečer v Prosveti.

žil vso moč, ves polet duha, a tukaj prijelen, osvežujoč hlad, da bi človek ležal na voljnem dehtečem mahu ves dan, ves dan prisluškoval skrivnostim, ki jih nevidna roka kakor čudežno krasne, neopazno lenke koprene plete od drevesa do drevesa od veje do veje. Ležal bi od jutra do noči ter sanjaril, sanjaril.

Jeseni, ko je gozd umiral, ko je listje rumenelo, z boleznim šumom odpadalo, ob vsakem koraku pod nogami zdihovalo in jokalo, ko je bil gozd poln ostrega vonja gnijočega listja in mahu, kako težka, hladna melanholija se je polasčala tedaj srca, kakor bi se ga vsega ovijala tista neprijetna, vlažna pajčevina, ki je bila razpeta od drevesa do drevesa, od grma do grma.

V zimi, ko je gozd spal in snival pod težko belo odejo, ki jo je nebo razgrnilo čez vrhove in veje — čudovit, svetlonočen mir v vsem širnem gozdu. In suč pod čevlji je ob vsaki stopinji ostro občutil, da se zdi, da je nenadoma z vseh strani v zrak vrtvaško tišino: deblo je počilo. Ali se je zrušila z vrvi kepa snega, in poltin, sučkovit zvok je pal v globoke, brezglasne tajne gozda in pokrajine...

Rad sem, zlasti poleti in jeseni, jemal seboj na te poti kako knjigo. Najrajši Silfaria ali Roseggerja, da sem vžival v gozdu njih prelestne, v vseh barvah se

blesteče opise šume in njenega tajnega življenja. — Ali Storma. — Nikjer nisem občutil tako živo mehke, kakor najnežnejša tančica voljne in dehteče poezije njegovih novel ko v teh gozdih. Marsikak osnutek za lastna dela se mi je porodil v duši na teh potih, ob njih sladki, v sanjarije zazibajoči, obenem pa bogato oplođujoči poeziji...

Stopil sem iz gozda. Pred menoj, na krasnem prostoru nad vasjo, baška cerkvica; pod njo vas; hiše druga ob drugi kakor piščeta, če jim preti nevarnost; rdeče struhe živo bleste v veselih, na novo umitih solčnih žarkih, ali se čmerikavo solze pod jutranjo meglo, ki se je ponoči nakuhal iz jezera. Na levo jezero, biser na solza na krasnem licu čudovite pokrajine. Dalje v ozadju suhorebrasta Jepa in Karavanke, vedno resne, večno molčeče, kakor žalujoče, da morajo ločiti Koroško od sestre Gorenjske.

Kadar so prišle nadme sitnosti in teže in sem bil žalosten in potrni, sem izšel na moril korak po poti pod gozdovi. Lučovníku v Štebnu. Kratka hoda, ki me je vodila navdno prav dolgo, hodila sem kakor v svetlo romarsko pot. Poslušala sem, gledala, strmela, uživala. In sem se spominjala, in najsi nimam na ti Zilji nič drugega, nego, da sem v boje, v rajsko lepem svetu živim, Zaradi

te prirodne krasote ne morem zapustiti teh krajev.

Pa sem jih vendar moral. In moral jih je sosed in pobratim dr. Lučovník, ki sva z njim tolikokrat z oduševljenim občudovanjem govorila o njih.

Spominjam se naj še z bolestjo in hvaležnostjo tiste zadnje poti, ko sem zimskega večera v decembru 1918 bežal skoz te gozdove iskat zavetja in prenočišča v Bače. Tam, sem vedel, bijejo srca, verno mi vdana, in ni ga, tudi ne med vaščani nasprotnega političnega mišljenja, ki bi me izdal. Čed dva dni so me spremili verni Bačani nazaj na Ziljo, a le, da sem kmalu spet bežal. Na srečo to pot ne k njim, ampak v Šteben. Če bi bil v Bače, kakor sem nameraval v prvem hipu, ko je prišlo svarilo in naročilo: »Brzo od doma! Nemci bodo vsak hip tukaj!« bi pribežal sovražnikom naravnost v naročje. Tuje sile so že gospodarile tisti večer v Bačah...

Težko mi je srce... Oko mi pluje skoz okno čez štajerske gozdove, tja gori na goro Sv. Uršule. Glej, samotna ptica plove v naglem poletu proti gozdom... že je izginila.

Kakor brzokrila ptica pod nebom so odhiteli tisti lepi dnevi tam gori ob Zilji in Bačah in se ne vrnejo nikoli več...

Omare s šaluzijo

The Rex Co.; Ljubljana

Mlad drž. poduradnik
ISCE PRIMERNE SLUŽBE. Ev. gre tudi
kot sluga k bančnemu, trgovskemu ali
industriji, podjetju. — Ceni, ponudbe na
upravo lista pod »Vestene«. 4266

Pri svojem odhodu v Lož
se tem pošlom

poslavljam

od vseh svojih prijateljev, znancev
ter bivših pacientov. Ostani-
nite zdravi!

DR. RAZNOŽNIK.

Knjigovodjo

in bilancista

popolnoma samostojno moč,
večjega ameriškega knji-
govodstva, iščemo za CINKAR-
NO, CELJE. Nastop službe
TAKOJI 4277

Kdo posodi?

30.000 DINARIEV na dobrodočo
trgovino na deželi proti visokim
obrestim in vključbi na varstvo
trgovine. — Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod »SIGURNOST«.

OKROŽNI ZDRAVNIK

dr. Raznožnik

se je stalno naselil v Ložu

Ordinira od 8. do 12. ure dop.
Ob petkih dopoldne ordinira še
nadalje v CIRKNICI.

Za takojšnji nastop iščem

stavnega tehnika

za pisarniška dela. — Dobri risarji z
večjo prakso imajo prednost. — Plača
po dogovoru.

Fran Ravnikar, mestni tesar-
ski mojster
Linhartova ulica šte. 25, LJUBLJANA.

Iščem izvežbanega

DELOVODJO

ozir. predelavca za cementno strešno
opeko ter izurjenega strgarskega po-
močnika za LES. — Kupim malo rabljen
stroj za zarezno strešno cementno ope-
ko. — Ponudbe nasloviti na upravništvo
tega lista pod: »Stalno delo št. 4223«.

Lesni strokovnjak

knjigovodja, bilancist, večš slov., hrvat-
skega, nemškega in ital. jezika, brzi
računar in korespondent, želi po novem
letu službo premeniti. Ponudbe pod:
»Vestnost« na upravo lista. 4257

Suhe gobe
in kumuo kupuje SEVER
& Komp., Ljubljana,
Wolfova ulica 12.

JAKOB PAVLIČ

obl. izkušeni tes. mojster. DOMZALE.
Slov. občinstvu naznanjam, da sem pri-
šel iz-
tesarsko obrt. Delo
vrtsevali. Izvr-
šujem natančno po danih in lastnih na-
črtih. Projekti in načrti lastne izdelave.

Sukno

za promenadne in športne ob-
leke v bogati izbiri

A. & E. Skaberné Ljubljana
Mestni trg 10

Večjo množino vreč

dobro ohranjenih, se proda. Naslov
pove upravništvo »Slovenca« pod šte-
vilko 4267.

NAPRODAJ JE

priljučna hiša z vrtom

v Irugu na Dolenjskem. Pojasnila
doje g. notar Dr. Krevelj v Litiji.

Pozor!

Amerikanci in begunci!

Lepo posestvo na glavni progi Ljub-
ljana-Maribor z 10,5 orlov nji in
travnikov, 1 oral vinograde, 4 in pol
oralov gozda in sploh cel bogat inven-
tar, kakor: 2 konja, 2 krave, 8 preši-
čev, 3 kompl. sobe novega pohištva,
za jako ugodno ceno takoj naprodaj.
Vprašanja na lastnika: A. MEUZ, Slo-
venska Bistrica, Štajersko.

!!! AUTO !!!

BENCIN PNEUMATIKA
OLJE VSA POPRAVILA
MAST IN VOZNIJE
Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi
JUGO-AUTO d. z. o. z. v Ljubljani.

Antikvariat - knjigarna

KIRKO SEVAR, Ljubljana, Stari trg šte. 34,
kupi in prodaja različne knjige
v vseh jezikih po ugodnih cenah.

„DIAMALT“

Pozor pekli »DIAMALT«, tvornice Hau-
ser i Sobolka, Beč-Stadlau, v pre-
vojni kakovosti, se zopet dobi pri glav-
nem zastopniku za Jugoslavijo
EDUARD DUŽANEC, Zagreb,
SKLADIŠČE Strossmayerova ulica št. 10.

Perilo

za dame, gospode in deco,
opremo za novorojenčke
po najnižjih cenah pri:

A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Vedno v zalogi pri
turški

Albin Turk
Ljubljana
Prešernova ul. 48.

„RIBAG“

Jugoslavensko-nemško trgovačko d. d.

Centrala: Zagreb, Kukovičeva ulica 15

Naslov za brzojavke RIBAG, Zagreb, Telefon 5-80,

Oddelki:

- I. Juta. (vreče, tkivo od jute, embalaže, plahte itd.)
- II. Železo. (železo in pločevina vsake vrste za industri-
jalne in gradbene svrhe kakor tudi gospodarska
orodja in hišne potrebitine.)
- III. Stroji. (za k. k. in gospodarstvo)
- IV. Kemično tehniško blago. (umetne kože,
lak itd.)
- V. Kupovni oddelek. (nakup surovin, konoplje, sta-
rih vreč, šrot iz železa in
jekla itd.)

Potrži v globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znanecem prežalosno vest, da je naša srčno
ljubljena sestra in teta, gospa

Katarina Auer

veletrgovčeva vdova in posesnica

v ponedeljek, dne 9. oktobra 1922 po dolgi, mukepolni bo-
lezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v sredo, dne
11. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Stari trg šte. 5,
na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v rodbinsko
grobnico k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1922.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš preljubi sin
edinec, vnuk, nečak, bratranec in prijatelj

Franc Papst

stud. med.

danes ob 2. uri ponoči po kratki, mučni bolezni v življenja
polni starosti dvajsetih let za večno zaspal in se preselil
k svoji materi.

Pogreb nepozabnega bo v torek, 10. oktobra ob 4. uri
popoldne.

Krško, dne 8. oktobra 1922.

ŽALUJOČI OSTALI.

Brez posebnega obvestila.

ZAHVALA.

VSEM, KI SO NAJINI NEPOZABNI MAMICI

BARBARI CIDRICH-ovi

IZKAZALI ZADNJO ČAST, NAMA PA OB BRID-
KIH URAH IZRAZILI SVOJE SOČUTJE, SE ISKRE-
NO ZAHVALJUJEVA

MARIJA in GABRIELA CIDRICH.

Viljem, Emil in Rudolf Tönnies naznanjajo v svojem, kakor tudi v
imenu svojih sester Amalije Schmitt-Tönnies, Friderike Kotnik-Tönnies in
Marijane pl. Perner-Tönnies in vseh ostalih sorodnikov vest, da je njih ljub-
ljeni brat, gospod

Gustav Tönnies

inženjer in staobenik,

v nedeljo dne 8. oktobra 1922 po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili
sv. vere mirno preminul.

Pogreb preblagega pokojnika se vrši v torek dne 10. oktobra 1922. ob
4. uri popoldne iz sanatorija »Leonšče« na Zaloški cesti, na pokopališče k
sv. Krištofu, kjer se položi v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Ljubljana, 9. oktobra 1922.

Mestni pogrebni zavod.